

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Косон туман 2023 йил 20 октябрь 4-1804-2301/2666-сонли иш

Косон туманлараро иқтисодий суди судьяси А.Турақулов раислигида, судья ёрдамчиси Ф.Тилавованинг котиблигида Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Қашқадарё вилоят бошқармаси даъвогар-***** манфаатида жавобгар *****дан 300 000 000 сўм асосий қарз ундириш ҳақидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили корхона раҳбари ***** (шахсий маълумотнома асосида) жавобгар вакили корхона иш юритувчиси ***** (ишончнома асосида)лар иштирокида суд биносида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и :

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Қашқадарё вилоят бошқармаси даъвогар-“Disney future wau” хусусий корхонаси манфаатида жавобгар *****дан 300 000 000 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили тарафлар ўртасида 2023 йил 5 майда тузилган 5/1 сонли қарз бериш тўғрисида шартнома имзоланган бўлиб, жавобгарга 300.000.000 сўмлик миқдорда қарз ҳисоб рақамига ўтказиб берилган бўлсада жавобгар томонидан шу кунга қадар тўланмасдан келинганлиги учун даъво талабларини тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили қарздорликни тўлиқ тан олиб, тўлаб беришлигини маълум қилди.

Шунга кўра, даъвогар ва жавобгар вакилларининг низо юзасидан тушунтиришларини эшитиб, иш ҳужжатлари ва тақдим этилган аризани ўрганиб чиқиб, муҳокама қилиб, қуйидагиларга асосан даъво талабларини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топди.

Иш ҳужжатлари ва суд муҳокамасида давомида аниқланган ҳолатлардан маълум бўлишича, тарафлар ўртасида 2019 йил 3 майда 56-сонли маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномаси тузилган.

Шартнома талаблари ва тарафлар ўртасида 2023 йил 05 майда 5/1-сонли қарз шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1 банди 1.1-бўлимида мазкур шартнома бўйича қарз берувчи қарз олувчига 300.000.00 сўм миқдоридан пул қарз бериб туриш ва жавобгар тез кунлар ичида қарзни қайтариш мажбуриятини олишган

Даъвогар томонидан шартномага асосан 300.000.000 сўм пул маблағи жавобгар ҳисоб рақамига ўтказиб берилган.

Жавобгарга даъвогар томонидан қарздорликни тўлаб бериш ҳақида огохлантирилса, жавобгар томонидан қарздорлик тўланмасдан даъвогарнинг, қонун билан қуриқланадиган манфаатларига зиён етказган.

Натижада тарафлар ўртасида шартномалар бўйича 300 000 000 сўм миқдоридан қарздорлик вужудга келган.

Даъво талабини судгача ҳал қилиш бўйича кўрилган чоралар натижа бермаган.

Суд даъво талабини асосли деб ҳисоблайди.

Чунки, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (кейинги ўринда – ФК деб юритилади)нинг 234-моддасига мувофиқ мажбурият фуқаролик ҳуқуқий муносабат бўлиб, унга асосан бир шахс (қарздор) бошқа шахс (кредитор) фойдасига муайян ҳаракатни амалга оширишга, чунончи мол-мулкни топшириш, ишни бажариш, хизматлар кўрсатиш, пул тўлаш ва ҳоказо ёки муайян ҳаракатдан ўзини сақлашга мажбур бўлади, кредитор эса қарздордан ўзининг мажбуриятларини бажаришни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади. Мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиги керак, 237-моддасига асосан мажбуриятни бажаришдан бир томонлама бош тортиш ва шартнома шартларин бир томонлама ўзгартиришга йўл қўйилмайди.

ФКнинг 238-моддасига мувофиқ мажбурият келишилган ва тарафлар учун мақбул усулда бажарилиши шарт.

Ушбу кодекснинг 437-моддасига асосан маҳсулот етказиб бериш шартномасига мувофиқ тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган маҳсулот етказиб берувчи - сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзғорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

ФКнинг 703-моддасига кўра ҳақ эвазига хизмат кўрсатиш шартномаси бўйича ижрочи буюртмачининг топшириғи билан ашёвий шаклда бўлмаган хизматни бажариш (муайян ҳаракатларни қилиш ёки муайян фаолиятни амалга ошириш), буюртмачи эса бу хизмат учун ҳақ тўлаш мажбуриятини олади, 705-моддасига асосан буюртмачи ўзига кўрсатилган хизматлар ҳақини ҳақ эвазига хизмат кўрсатиш шартномасида кўрсатилган муддатларда ва тартибда тўлаши шарт.

ФКнинг 319-моддасига мувофиқ кредиторнинг ўз талабидан бошқа шахс фойдасига воз кечишига, башарти у қонунларга ёки шартномага зид бўлмаса, йўл қўйилади.

Мазкур ҳолатда суд тўпланган далиллар ва қонун ҳужжатларидан келиб чиқиб, даъво талабининг асосий қарзни ундириш қисмини тўлиқ қаноатлантириш лозим деб ҳисоблайди.

ИПКнинг 66-моддасига кўра иш бўйича далиллар ушбу Кодексда ва бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда олинган фактлар ҳақидаги маълумотлар бўлиб, улар асосида суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг

талаблари ва эътирозларини асословчи ҳолатлар, шунингдек низони тўғри ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган бошқа ҳолатлар мавжудлигини ёки мавжуд эмаслигини аниқлайди. Бундай маълумотлар ёзма ва ашёвий далиллар, экспертларнинг хулосалари, мутахассисларнинг маслаҳатлари (тушунтиришлари), гувоҳларнинг кўрсатувлари, ишда иштирок этувчи шахсларнинг тушунтиришлари билан аниқланади.

Ушбу кодекснинг 74-моддасига мувофиқ суд далилларга ишнинг барча ҳолатларини жамлаб, уларни суд мажлисида қонунга амал қилган ҳолда ҳар томонлама, тўлиқ ва холис кўриб чиқишга асосланган ўз ички ишончи бўйича баҳо беради. Ҳар бир далил ишга алоқадорлиги, мақбуллиги ва ишончилиги нуқтаи-назаридан, далилларнинг йиғиндиси эса етарлилиги нуқтаи-назаридан баҳоланиши лозим. Агар текшириш натижасида далилнинг ҳақиқатга тўғри келиши аниқланса, у ишончли деб тан олинади.

ИПКнинг 118-моддасига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Агар даъвогар томонидан билдирилган неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқдан фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши лозим.

“Давлат божи тўғрисида”ги Қонунга мувофиқ иқтисодий судларга бериладиган мулкӣ хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво баҳосининг 2 фоизи миқдоридан, бироқ базавий ҳисоблаш миқдорининг 1 бараваридан кам бўлмаган миқдорда давлат божи тўланиши лозим.

Юқоридагиларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабига аниқлик киритиш ҳақидаги аризасини иш юритувга қабул қилиб, даъво талабларини қаноатлантириб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 300 000 000 сўм асосий қарз, 33 000 сўм почта харажати ҳамда республика бюджетига 6.000.000 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8, 234, 236, 319, 437, 703, 705-моддаларини ҳамда Иқтисодий процессуал кодексининг 66, 74, 112-113, 118, 166, 176-179, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р қ и л д и :

Даъво тўлиқ қаноатлантирилсин.

Жавобгар *****дан даъвогар ***** фойдасига 300 000 000 сўм асосий қарз, 33 000 сўм почта харажати;

Республика бюджетига 6.000.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози томон бир ой муддатда апелляция тартибида шикоят бериши (прокурор протест келтириши) мумкин.

Судья

А.Турақулов